

נטלי זימון דייוויס

מתנות

בצרפת של המאה השש עשרה

החברה ההיסטורית הישראלית

נטלי זימון דייוויס

מתנות

בצרפת של המאה השש עשרה

במת ירושלים להיסטוריה על שם מנחם שטרן

המערכת

יוסף קפלן (יו"ר), מיכאל הד, שולמית שחר

מזכירת המערכת: מעין אבינרי-רבהון

א. קרלו גינצבורג: היסטוריה, רטוריקה, הוכחה

ב. אנתוני ד' סמית: האומה בהיסטוריה

ג. פיטר בראון: עוני ומנהיגות באימפריה הרומית המאוחרת

ד. נטלי זימון דייוויס: מתנות בצרפת של המאה השש עשרה

נטלי זימון דייוויס

מתנות

בצרפת של המאה השש עשרה

תרגמה מאנגלית

איה ברויאר

החברה ההיסטורית הישראלית
ירושלים

Originally published in English under the title

The Gift in Sixteenth-Century France

by Natalie Zemon Davis

Madison, Wisconsin 2000

© The University of Wisconsin Press

יועץ למהדורה העברית: משה סלוחובסקי

עריכת לשון: נועם לסטר

הבאה לבית הדפוס: יחזקאל חובב

מסת"ב 978-965-227-278-2 ISBN

מספר קטלוגי 185-602 Catalogue No.

© כל הזכויות שמורות לחברה ההיסטורית הישראלית, תשע"א

© Copyright by The Historical Society of Israel, Jerusalem, 2010

אין להעתיק או להפיץ ספר זה או קטעים ממנו, בשום צורה ובשום אופן,
אלקטרוני או מכני, לרבות צילום או הקלטה, ללא קבלת אישור בכתב
מהמוציא לאור.

סדר ועימוד: מרכז זלמן שזר

לוחות: מכון האופסט שלמה נתן; הדפסה: דפוס גרפית בע"מ
כולם בירושלים

למען עתיד
ילדי ונכדי

תוכן העניינים

9	פניה עוז'זלצברגר: פתח דבר למהדורה העברית
15	עם הספר
19	הקדמה
29	פרק ראשון: רוח המתנות
44	פרק שני: פרקטיקות של הענקת מתנות ומועדים ציבוריים
59	פרק שלישי: פרקטיקות מתנה ומשמעויותיהן החברתיות
71	פרק רביעי: מתנות ומכירות
99	פרק חמישי: מתנות שלא עלו יפה
122	פרק שישי: מתנות, שוחד ומלכים
141	פרק שביעי: מתנות והאלים
171	סיכום
183	הערות
183	קיצורים
231	רשימת האיורים
234	מפתח

פתח דבר למהדורה העברית

בחודש מאי 1998 העניקה נטלי זימון דייוויס לקהל מאזינים ירושלמי שלוש מתנות נפלאות. כאורחת החברה ההיסטורית הישראלית, נשאה הפרופסור דייוויס שלוש הרצאות במסגרת במת ירושלים להיסטוריה על שם מנחם שטרן. סדרת ההרצאות, שכותרתה 'המתנות בצרפת של המאה השש עשרה', מובאת בספר זה בתרגום עברי.

השפה העברית, כידוע, נוטה חסד למושג ה'מתנה'. מעטים הם המושגים שהעברית מעתירה עליהם שפע כזה של מילים נרדפות: מתנה, מתן, מתת, מנחה, מענק, אשכר, שי, דורון, תשורה וזבד. מרבית המונחים מקראיים ומיעוטם פרי לשונם של חכמי המשנה והתלמוד. רבות מן המילים הללו עדיין שגורות על פיהם של דוברי העברית המודרנית ומספקות גוונים ובני גוונים, הנדירים בלשון ענייה יחסית במילים נרדפות. ואגב העברית המודרנית, מדוע לא נוסף לרשימה גם חידושים בני זמננו, מילות עגה כמו צ'ופר, או מונחים שאומצו מן הלעז כמו בונוס וקופון?

לא מוכרת לי שפה אחרת שילדים כה רבים קרויים בה בשמות שמשמעם מתנה: דורון ומתן ומתת ושי. כבר בתנ"ך היה מי שקרא לילדו נתנאל (ראו למשל במדבר א, ח). אלנתן (ירמיהו כו, כב), מתן (ירמיהו לח, א), מתתיהו (דברי הימים א' כה, כא), זבדיה (עזרא ח, ח), יוזבד (עזרא י, כב), וכמובן יהונתן. מעניין שהחילוניות הישראלית, שלא רואה עוד בילדים מתת-אל, עדיין רואה בהם מתת. מיהו אפוא המעניק? היש מתן בלא נותן? לתת המודע הישראלי פתרונים. קיצורו של דבר, נושא מחקרה והרצאותיה של זימון דייוויס נפל על אוזניים קשובות. עיסוקה רב השנים ב'היסטוריה של התרבות' הפגיש אותה כאן עם תרבות הרגישה זה מכבר למושא מחקרה המרתק והמפתיע.

*

נטלי זימון דייוויס, ילידת דטרויט (1928), כתבה את עבודת הדוקטור שלה באוניברסיטת משיגן. היא ובעלה, המתמטיקאי והסופר צ'נדלר דייוויס, עברו לחיות בקנדה לאחר שדרכוניהם האמריקניים הוחרמו בשנות

החמישים של המאה העשרים, שבהן רדף הממשל האמריקני, בהשראתו של הסנטור ג'וזף מקרטי, ליברלים, רדיקלים ומי שנחשדו באהדה לקומוניזם הסובייטי. במהלך הקריירה הארוכה והפורייה שלה חילקה דייוויס את זמנה בין אוניברסיטאות טורונטו ופרינסטון. בשנת 1987 נבחרה לנשיאות האגודה ההיסטורית האמריקנית. כוכבה דרך כבר בשלב מוקדם בשדה ההיסטוריוגרפיה האמריקנית, והוא ממשיך לזהור עד היום הזה. אנסה להסביר מדוע.

למן חיבוריה המוקדמים הרחיבה דייוויס והעמיקה את מורשת ההיסטוריה החברתית והתרבותית מבית היוצר של אסכולת האנאל הצרפתית. היא כתבה על איכרים ועל משפחות, על מלומדים ועל פועלי דפוס, ואף על מי שלא ידע צורת אות. בהתחקות אחר האדם היחיד, החומק מרשתות ההיסטוריה המדינית והצבאית, גילתה עניין בסוגות הביוגרפיה והאוטוביוגרפיה בתקופות קדם מודרניות. היא הרבתה לחקור על אודות נשים – בעלות מלאכה בעיר ליון, עירוניות שאימצו אמונה פרוטסטנטית, איכרות במחוז לנגדוק. גם על נשים מלומדות ועל היסטוריוניות כתבה. דומה שנשים חזקות, שורדות ופורצות דרך מעניינות את דייוויס במיוחד.

אחד מספריה החשובים הוא *Women on the Margins* (1997), שניתן לתרגם את שמו "נשים בשוליים" אבל גם "נשים על קווי ההפרדה". הספר עוסק בשלוש נשים יצירתיות ורבות תושיה – נזירה קתולית, סוחרת יהודיה וציירת וחוקרת טבע פרוטסטנטית – שפילסו להן דרך בעולם הסבוך והגברי של העת החדשה המוקדמת. העזתה של דייוויס למקם את נשוא מחקרה, היהודיה גליקל בת יהודה לייב, אלמנה שניהלה את עסקיה ברחבי אירופה, לצד שתי הנשים נוצריות שעשו את דרכן אל העולם החדש, היתה בעצמה פריצת דרך מן ההיסטוריה היהודית המתבדלת והמופנמת אל ההקשרים התרבותיים והכלכליים הרחבים שבהם פעלו יהודים כגליקל. יחד עם עמיתיה בפרינסטון גילתה דייוויס עד כמה 'החברות היהודיות' ושל העת החדשה המוקדמת] היו מרתקות, משום המורכבות והעושר שלהן; הן סיפקו מקרי מבחן מעולים להשוואות עם החברות הפרוטסטנטיות והקתוליות של אירופה' (נטלי זימון דייוויס, "חיים של מחקר", זמנים, 71 [2000], עמ' 4–19 [עברית: גדי אלגזי]).

המפורסם בספריה, 'שובו של מרטין גר' (1983), תורגם בידי מרים אליאב-פלדון ויצא לאור בהוצאת חרגול בשנת 2001, ליווה את הסרט המצליח אשר התבסס על מחקרה ועל עצתה המקצועית של דייוויס. גם

כאן, בחקר תעלומת זהותו של איכר צרפתי, מתגלה כישרונה של דייוויס לדבוב את המושגים, את האנאלפביתים, ובהם גם הנשים, מתוך דברי הימים שנכתבו בידי בעלי השררה המדינית, המשפטית והדתית. לאחרונה פרסמה דייוויס את 'מסעותיו של להטוטן' (2006), על גאוגרף נוסע מוסלמי שהתקבל באירופה בכינוי 'לאו אפריקנוס'. היא כותבת כעת על תושביה היהודים של סורינאם, ובהם בעלי מטעים ובעלי עבדים, שנהנו מאוטונומיה משפטית רבה.

היסטוריונים בני הדור הצעיר יותר מנטלי זימון דייוויס עוסקים דרך שגרה בתחומים שהיו חלוציים לידים של אנשי אסכולת האנאל בצרפת ובארצות הברית: התחקות אחר קולות צנועים וסמויים מן האוזן, קולות של נשים ומשרתים ונוודים, אמונותיהם ותרבותם של ענווי עולם. גם השילוב בין עבודת ארכיון לבין כתיבה 'ספרותית' או חציית הקווים הזהירה בין עובדה לסיפורת, בין תעודה לפיקציה ולתסריט קולנועי, אינם חדשים עוד. אבל דייוויס, כאז כן עתה, דורשת מאתנו להישאר ערים ודרוכים. יש תמיד יסוד מפתיע במחקרה. לעולם אין היא מציעה 'סיפור פשוט': תמיד יש פיתול בזנב העלילה. היא כותבת היסטוריה של חוצי גבולות, פורקי עול ומחליפי זהות. גיבוריה מהלכים בין אמת לשקר. יזמותיהם – ומתנותיהם – עולות יפה או נכשלות כישלון חרוץ. הם חיים על השוליים, על קווי ההפרדה, ותכופות על קו הקץ. בתוך כך, הם הודפים את הקווים, את הגבולות, ומסמנים באישיותם הנועזת ובדרכי חייהם הפיקארסקיות את בואו של העידן המודרני.

מאז עלו על במת המקצוע זימון דייוויס וקומץ עמיתיה, ההיסטוריון אינו עוד "חוקר" גרדא, לא עוד "מלומד" בלבד, אלא מעין מגלה ארצות ושוודר תיבות אבודות. ההיסטוריון נטל לו רשות לדמיין (לא להמציא או לפברק: לדמיין!) את התחושות ואת הרגשות של מושאי מחקרו, לרבות תקוותיהם ורגשות האימה שחשו. הוא שותף רגשי שלהם, אבל זהיר יותר מאי פעם במיפוי עולמם. אצל דייוויס וכמה מעמיתיה יש ניסיון אמיתי להימנע מלהעמיס את זמננו שלנו, את החכמה־בדיעבד שלנו, על בני המאה השש עשרה והשבע עשרה. האופקים שלהם, כשהיטלטלו בעגלה מכפרם הקט אל בית המשפט שבעיר טולוז, או כשהפליגו בספינת מפרשים אל איי הודו המערבית, היו עזים ומפעמיים דיים. אין צורך להעמיס עליהם את אופקינו שלנו.

כביכול, אין לך דבר פשוט ממתנה. בני כל הדתות האמינו שמצויות בידינו מתנות שהעניקו לנו האל או האלים. אבל אליה וקוץ בה: האלים מצפים מאתנו לתמורה כלשהי למתנותיהם – אמונה, ציות או זבח. ומה בדבר המתנות הכושלות והמכשילות? הרי כבר בספר בראשית לא שעה האל למנחתו של קין. בספר שלפנינו מוקדש פרק מרתק למתנות שלא עלו יפה. אם קשה להחליף תשורות עם האלים, קל וחומר כאשר מדובר בבני אנוש. מתברר שמתנה היא לא עניין פשוט כלל ועיקר. במאה החמישית לפני הספירה כתב האתונאי סופוקלס כי 'מתנות אויב לא מתנות הן, כל רוח לא יניבו' (סופוקלס, אייאקס), ואילו המשורר הרומי וירגיליוס הגדיל לעשות ושם בפיו של לאוקון, כהן טרויה, את המשפט הנצחי 'חושש אני מיוונים גם בהביאם דורות' (ferentis dona et Danaos timeo; איניאיד 2). מדובר אפוא בעניין מסובך וטעון. אם חשבנו שהמתנה היא העברה חד צדדית, מעמידה אותנו נטלי דייוויס על טעותנו, שכן היא מדברת על ערך ההדדיות הטמון בכל 'כלכלה של מתנות' (gift economy). היא מטעימה גם את הדמיון והשוני בין הסדרי מתנות לחוזים משפטיים, שני מוסדות חברתיים שהתקיימו בכפיפה אחת.

לכאורה יש כאן סתירה מניה-יוביה: מה למתנה ולכלכלה או למשפט? ואולם, דווקא התרבות היהודית יודעת במה דברים אמורים כאשר מדברים על 'כלכלה של מתנות'. התלמוד דקדק ופירט בכל הנוגע לחובת המתנה, הן לכוהני המקדש הן לאביונים. בעל 'שולחן ערוך' קבע כי בפורים 'כל אדם, אפילו עני שבישראל, המקבל צדקה חייב ליתן לכל הפחות שתי מתנות לשני עניים'. חוט דק מקשר את ה'חייב במתנות', ביטוי המופיע בתלמוד למעלה ממאה פעמים, עם סיפורו המר-המצחיק של שלום עליכם 'שני משלוחי מנות' (1902; נכלל בקובץ 'אנשים קטנים'). ועם ההומורסקה של אפרים קישון 'רונדו' ('הבונבוניירה'; מתוך 'ספר משפחתי'). בשני הטקסטים העממיים-המודרניים הללו מתגלה תפקידה החברתי של המתנה כעניין שאינו רצוני ואינו חופשי כלל ועיקר.

יוצא מכל אלה, שדוברי שפת עבר מכירים בחשיבות ובמורכבות של מושג המתנה, אותו מושג שיצאה נטלי דייוויס לחקור במרחבי הלשון והתרבות של צרפת בעת החדשה המוקדמת. אפשר להעז ולהציע, שדייוויס הביאה אל שדה מחקרה ה'כללי' איזו רגישות יהודית עמוקה. יש לה חוש מיוחד במינו לענייניהם של 'אנשים קטנים', לרגשותיהם ולחשבונותיהם, ומתנות הן עניין של חשבון לא פחות מנדבת לב. הן מוזגות חומרים אנושיים שונים מאוד לתמהיל מפתיע.

*

הספר שלפנינו מצרף אפוא היסטוריה תרבותית עם היסטוריה כלכלית ועם מחקר מעודן בתולדות הרגש האנושי. מחקריה של נטלי זימון דייוויס מבוססים לעילא על מקורות ראשוניים, בדרך כלל על תעודות ארכיוניות שטרם שופה אותן עין ההיסטוריון. עם זאת, יש לה גם יכולת סיפורית מובהקת. וכך "גיבוריה", הדמויות ההיסטוריות שהיא מעלה מן הארכיונים, קורמים עור וגידים ממש כגיבורים ספרותיים־פיקטיביים. כל כפר או אחוזה, בית מסחר או מיטת זוג, הם בימה לדרמה ייחודית. הנה – אומרת לנו דייוויס – מה שקרה לאישה אחת, בעיר אחת, בשפה אירופית אחת, במאה השבע עשרה. ודווקא על כן ניתן למצוא בספריה משהו מוכר, חוצה זמנים וחוצה גבולות.

נטלי זימון דייוויס אינה היסטוריונית של 'תאוריה גדולה' ואין היא אמונה על הכללות ועל חוקיות מטא־היסטורית. אלוהים, כך נרמז במחקריה, מצוי בפרטים. ואולם הפרט, חרף חשיבותו, הוא חלק קטן בתשבץ גדול, והאדם הפרטי אינו חי ברשות עצמו אלא ברשות הרבים. בספר זה נטען כי המתנה הבודדת היא חלק ממרקם התנהגותי־חברתי עשיר. יש חוקים ויש כללים. אף אדם אינו עני עד כדי כך שנבצר ממנו להעניק; ואף אדם אינו עשיר עד כדי כך שיוכל לחנוק בקרבו את הציפייה לתמורה.

מונחת לפנינו היסטוריה חברתית־כלכלית־תרבותית עם קורטוב אנושי עמוק, קצת צ'ובי. אפשר לכתוב היסטוריה גם אחרת. חשוב מאוד לכתוב היסטוריה גם כך.

פניה עוז־זלצברגר

עם הספר

לראשונה התחלתי לחשוב על מתנות בשנות השמונים של המאה הקודמת, כהזדמנות מצוינת לקשר בין היסטוריה לאנתרופולוגיה. זה גם היה בשחר תקופת שלטונו של ריגן בארצות הברית, ומתנות נראו אם לא כתרופה מרפאת כול, הרי לפחות כתחליף ביקורתי לרגישות המסחרית והאינדיבידואליסטית, שבכל מקום באמצעי התקשורת דיברו בשבחיה. כאשר הצגתי בפעם הראשונה את עבודתי – בהרצאות קורטי (Curti Lectures) באוניברסיטת ויסקונסין-מדיסון ב־1983 – כבר הבנתי שיחסי מתנה הם הרבה יותר מורכבים ורב־ערכיים מכפי שחשבתי בתחילה. אבל זכיתי להציג את רעיונותי למרל קורטי, מלומד דגול ואדם רחב לב, שבעצמו תרם רבות להבנתנו את תולדות הפילנתרופיה האמריקנית.

אלא שבעקבות זאת נדרשו עוד שנים רבות להשלמת 'מתנות בצרפת של המאה השש עשרה'. כתיבת הספר נדחתה גם בשל ספרים אחרים וסיפורים אחרים שאותם ביקשתי לגולל, וכן דומה היה שהמתנה מסרבת להגיע לסיומה מאחר שהיא תובעת תאוריה של שינוי היסטורי רחב ושל ענייני מגדר. מבחינתי, הצד המוצלח של עיכוב זה היה ההזדמנות להציג חלק מהחומר לקהילות אוניברסיטאיות שונות, וללמוד רבות מהדיון בו. בין המסגרות הללו היו אוניברסיטת בן־גוריון; מכללת בריין מור (Bryn Mawr); אוניברסיטת קליפורניה, סן דייגו; אוניברסיטת קרנגי מלן (Carnegie Mellon); כרייסט קולג', קמברידג'; הקולד' דה פראנס; אוניברסיטת קולומביה; אוניברסיטת קונסטנץ; אוניברסיטת פלורידה שבגיינסוויל; ספריית פולגר (Folger); אוניברסיטת לנקשייר; אוניברסיטת לה טרוב (La Trobe); אוניברסיטת מישגן; האוניברסיטה של מדינת מונטנה; המכון להיסטוריה עולמית של האקדמיה הרוסית למדעים במוסקבה; מכללת פומונה; אוניברסיטת פרינסטון; החברה המלכותית להיסטוריה; אוניברסיטת סטנפורד; המרכז ללימודי ימי הביניים, אוניברסיטת טורונטו; אוניברסיטת וסליין (Wesleyan); ואוניברסיטת ייל. חילופי מכתבים שבאו בהמשך, עם עמיתים ממוסדות אלה, הניבו רעיונות חדשים רבים.

הכנסים הבינ־תחומיים בנושא חילופי מתנות היו אף הם אירועים אינטלקטואליים חשובים בשבילי. את הכנס 'המתנה וגלגל צורתה' ארגנתי

עם רינה לדרמן מן המחלקה לאנתרופולוגיה באוניברסיטת פרינסטון ועם רונלד שארפ מן המחלקה לאנגלית במכללת קניון, שני אנשים שהעניקו לי הבנה רעננה של הנושא. כנס זה, שמומן על ידי הקרן הלאומית למדעי הרוח (National Endowment for the Humanities) וקרן ונר-גרן (Wenner-Gren), נערך במרכז הלאומי למדעי הרוח בנובמבר 1990. נוסף על ההרצאות המעולות הרבות, נחרטו בזיכרון הערותיה של אנט ויינר המנוחה. הכנס 'נושאים ונותנים על המתנה' התקיים במכון להיסטוריה גרמנית בפריס בדצמבר 1998. המארגנים, גדי אלגזי, ולנטין גרבנר וברנהרד יוסן, כינסו יחדיו חוקרים העוסקים בחקר ימי הביניים וראשית העת החדשה. דיוניהם הערניים סייעו לי להבהיר את עמדתי לגבי 'משלב המתנה' בעת שהתקרבתי לשלבים האחרונים של הכתיבה.

בשלבים המוקדמים של מחקרי תמכו בי הקרן הלאומית למדעי הרוח והקרן על שם ג'ון סיימון גוגנהיים. מאחר שמוסדות אלה מחוננים בזיכרון ארוך וסבלני, אני מקווה שהם לא יחשבו כי התמורה שאני מציעה התמהמהה יותר מדי.

ואז ב־1998 נפל בחלקי הכבוד להציג את 'מתנות בצרפת של המאה השש עשרה' בסדרת ההרצאות החמישית של במת ירושלים להיסטוריה על שם מנחם שטרן, בחסות החברה ההיסטורית הישראלית. הרצאות אלה אפשרו לי להביע את הוקרתי להיסטוריון דגול ואוהב שלום, שנלקח מאתנו בטרם עת. פרופסור שטרן נולד בפולין והיגר לארץ ישראל ב־1938. אחרי לימודיו באוניברסיטה העברית בירושלים ובאוניברסיטת אוקספורד, הוא הקדיש יותר משלושים שנה לחקר ההיסטוריה היהודית בתקופה ההלניסטית ובתקופה הרומית, ולפרסומים בתחומים אלה. שלושת כרכי ספרו *Greek and Latin Authors on Jews and Judaism* (Jerusalem, 1974–1984) זוכים להכרה רחבה בכל רחבי העולם האקדמי, בתור תרומה חשובה ללימודי היהדות. הוא גם הכשיר דורות אחדים של תלמידים באוניברסיטה העברית, הזוכים כולם את שיעוריו בהערכה.

בחודשים שעשיתי בישראל התוודעתי למחקר חדש ומלהיב על מתנות. הדיונים עם אילנה סילבר מן המחלקה לסוציולוגיה באוניברסיטת בר-אילן ועם אילנה קראוסמן בן-עמוס מן החוג להיסטוריה באוניברסיטת בן-גוריון, היו בבחינת נספחים יקרי ערך להרצאותי.

מאחר שחלק ניכר מן המחקר והחשיבה על 'מתנות בצרפת של המאה השש עשרה' נעשו בשנים שעשיתי באוניברסיטת פרינסטון, ברצוני להביע את תודתי על תמיכת עמיתי, שנכונים היו תמיד להמליץ לי על ספרים

הענקת מתנות, על הצדקותיה וביטוייה בתקופות השונות, יכולה ליצור ידידות וקרבה, או לחילופין להביא לידי ריב ומדון. המתנה היא לעתים פעולה מרצון ולעתים מילוי חובה. יש שהיא בבחינת מתן שוחד ויש שהיא ביטוי של הכרת טובה. פעמים רבות היא מכשירה את הדרך לקידום חברתי או לעסקה פוליטית. נתינת המתנות לוותה בגינונים בעלי משמעות ויצרה דפוסים מיוחדים. כיצד נוכל להבדיל בין מתנה לשוחד? מה מקומן של המתנות בבריתות ובעימותים בחברה ובמשפחה? כיצד הן משפיעות על יחסים כלכליים, על פוליטיקה ועל דת? שאלות אלה חשובות להבנת היחסים החברתיים בעבר ובהווה, והן עומדות בלבו של ספר זה.

מתנות בצרפת של המאה השש עשרה מציע דרך חדשה להבנת נושא המתנות, שתפס מקום קבוע ביחסים החברתיים לאורך התקופות השונות. הספר בוחן את הדרכים והמשמעויות של חילופי מתנות בחברה הצרפתית במאה השש עשרה, למן נדיבותם של מלכים ועד לתרומתו של הקבצן. ספר מרתק זה מוכיח שבחינת משמעותן של מתנות יכולה לעזור לנו להבין לא רק את מערכות היחסים החברתיים בעבר אלא גם כיצד לנהוג בנועם עם הזולת בימינו אנו.

נטלי זימון דייוויס היא פרופסור אמריטה להיסטוריה באוניברסיטת פרינסטון, ומשמשת פרופסור עמית להיסטוריה, אנתרופולוגיה ומדעי ימי הביניים ועמית בכיר במרכז לספרות השוואתית באוניברסיטת טורונטו.

קיבלה פרסים ותוארי כבוד רבים ולאחרונה זכתה בפרס הולברג (Holberg Prize). בין ספריה הרבים: שובו של מרטין גר (תרגום לעברית: תשס"א); *Women on the Margins*;

Three Seventeenth-Century Lives; Trickster Travels

על העטיפה: "יבול של פלפל, מעיין הנעורים, מלך של קילון וכומר של בקר", איור מן המאה החמש עשרה, *Bibliothèque nationale de France* באדיבות

0 01850000602 6

דאנאקוד 185-602

מחיר מומלץ לצרכן: 81.20 ₪